

BIJBELS GRIEKS HERHALING 2

Her. 2.1 Inleiding

In deze les herhalen we de belangrijkste zaken uit les 6 t/m 10.

Leest u voordat u verder gaat met deze les eerst de theorie van de lessen 6 t/m 10 nog eens grondig door!

Her. 2.2 Werkwoorden op -εω, -αω, -οω

In 6.1 leerde u dat bij deze werkwoorden de α, ε of ο zich met de uitgang van het werkwoord "vermengt". Bijvoorbeeld: "jullie hebben lief" zou moeten worden:

ἀγαπα-ετε, maar het wordt ἀγαπατε.

"jullie maken" zou moeten worden ποιε-ετε, maar het wordt ποιειτε.

Tenslotte σταυρο-ετε wordt σταυρουτε en ἀγαπα-ουσι(ν) wordt ἀγαπωσι(ν). Dit verschijnsel heet: *contractie*. Zie het tabelletje.

λυετε	ἀγαπατε	ποιειτε	σταυρουτε
-------	---------	---------	-----------

Opdracht 1a Doe als in het voorbeeld.

σταυρο-ει > σταυροι = hij kruisigt

1.	φωνε-ω	>	...	=	...	6.	τελευτα-ει	>	=
2.	νικα-ετε	>		=		7.	ζητε-ετε	>	=
3.	μισε-ει	>		=		8.	νοσο-ομεν	>	=
4.	δηλο-ομεν	>		=		9.	τιμα-ειν	>	=
5.	τιμα-εις	>		=		10.	σταυρο-ειν	>	=

U hebt in de inleiding en in opdracht 1 gezien hoe het "vermengen" van de klinkers verloopt. Probeer nu eens de volgende *imperfectum*-vormen te vertalen.

Voorbeeld: ἔφωνουν komt van ἔφωνε-ον = ik riep / zij riepen (ε + ο = ου)

ἐνικωμεν komt van ἐνικα-ομεν = wij overwonnen (α + ο = ω)

1b

1.	ἔφωνουμεν =	5.	ἔμισει =
2.	ἔτιμας =	6.	ἔτιματε =
3.	ἐνοσομεν =	7.	ἐνικων =
4.	ἠγαπωμεν =	8.	ἔσταυρου =

Her. 2.3 Gebiedende wijs

U leerde in 6.3 de gebiedende wijs kennen. Hierna volgt een voorbeeld:

Geb.wijs *prs.*: λεγε = Zeg! (geb.wijs ev.); λεγετε = Zeg! (geb.wijs mv.)

aor.: λυσον = Maak los! (geb.wijs ev.); λυσατε = Maak los! (geb.wijs mv.)

BIJBELS GRIEKS HERHALING 2

Opdracht 2

a. Geef van de volgende werkwoordvormen de gebiedende wijs (prs.) *ev.* en *mv.*

1. νικαω	3. φευγω
2. σταυρω	4. ζητεω

b. Geef van de volgende werkwoordvormen de gebiedende wijs (aor.) *ev.* en *mv.*

1. θω	2. βλεπω

Her. 2.4 Werkwoorden op -ομαι

Een voorbeeld van een werkwoord op -ομαι is πορευομαι = o.a. reizen.

Kijkt u nog eens goed naar de vervoeging van deze werkwoorden! (zie 7.1)

Opdracht 3

Vertaal:

γινονται	= ...	ἀποκρινομεθα	=
βουλη	=	ἀσπαζεται	=
ἐπορευου	=	ἐδεχετο	=
ἐρχομαι	=	ἐθεαομην	=
ἤρχομην	=	ἐφοβουντο	=

Opdracht 4

Geef de gebiedende wijs *enkelvoud* en *meervoud* van μαχομαι

Her. 2.5 medium

We kennen een actieve werkwoordsvorm (prs.act.: λυω, λυεις, λυει ...), maar ook een *medium* (prs.med.: λυομαι, λυη, λυεται ...). (Zie 7.3)

Opdracht 5

Vertaal:	λυομαι	=	.....	of	.....
	ἐλυομεθα	=	.....	of	.....

In 8.1 maakte u kennis met de aoristus medium. U leerde dat de aoristus medium *nooit* een passieve betekenis heeft!

BIJBELS GRIEKS HERHALING 2

Opdracht 6 Vertaal.

ἐλυσάμεν = ... en ἐλυσάμεθα = ...

Her. 2.6 perfectum

Het perfectum geeft nadrukkelijk aan: er *is* iets gebeurd. Het is de *voltooid tegenwoordige tijd*.

We kennen ook nog het **plusquam perfectum** (ppp) : er *was* iets gebeurd.

We bekijken twee voorbeelden van het werkwoord λυω:

λελυκα = ik *heb* losgemaakt (verdubbeling van de eerste letter en een ε en de uitgang -κα)

De overige uitgangen zijn: -κας, -κεν, -καμεν, -κατε, -κασιν.

ἐλελυκειν = ik *had* losgemaakt. Het augment ἐ- geeft aan dat het *verledentijd* is.

De overige uitgangen zijn: -κεις, -κει, -κειμεν, -κειτε, -κεισαν.

Natuurlijk zijn er vele werkwoorden met een afwijkend perfectum.

Opdracht 7

a. Geef alle vormen van het perfectum van παυω = doen stoppen.

Dus: πεπαυκα, πεπαυκας, ...

b. Geef alle vormen van het plusquam perfectum van λυω .

Dus: ἐλελυκειν, ...

Her. 2.6 aoristus passief

In het Grieks gebruikt men de aoristus passivum als men m.b.v. de aoristus een passieve zin wil maken. Zo betekent ἐλυ-θην: ik *werd* losgemaakt en ἐκρυβ-ην: ik *werd* verborgen. U ziet: Er is een passivum -θην, maar ook een passivum op -ην. Bekijk u 9.2 nog goed.

Opdracht 8 Vertaal.

πεμφθηναι

εὑρεθησαν

ἐποιηθην

ἐφυλαχθης

ἤχθητε

κρυβητι

λουθηναι

λυθητε

ὁ λυθεις

ὠφθην

ἐγραφην

κρυβηναι

BIJBELS GRIEKS HERHALING 2

Her. 2.7 Het futurum

Natuurlijk kent het Grieks ook een toekomstige tijd. Hier volgt een voorbeeld:

λυω betekent “ik maak los” en λυ-σ-ω betekent “ik zal losmaken”.

Het is belangrijk dat 10.2 nog eens goed bestudeert.

Opdracht 9 Vertaal.

λυσετε	δωσεις
λυσομεθα	θησω
λυσεσθαι	ο λυσων
λυθησομαι	απολυθησονται
αγαπησω	σταυρωσω

Opdracht 10 Vertaal. (Alle geleerde tijden door elkaar!)

σταυροις	επορευοντο
ελυσαμεθα	ο αγαπων
ελυσαν	οι νικωντες
αγαπαν	λυσασθε
εποιηθησαν	ερχεται
ακουσουσιν	λυσειν

Her. 2.8 LEZEN (1)

Lees de volgende tekst: De doop van Jezus (Matt.3: 16 en 17)

nieuwe woorden: εὐθυς = meteen, ὕδωρ (ὕδατος) = water, ἀνοιγω = openen, ὡσει = als, περιστερα = duif, ἀγαπηστος = geliefde, εὐδοκεω = welbehagen vinden in.

και βαπτιθεις ο Ἰησους ἀναβη εὐθυς ἀπο του ὕδατος, και ιδου, ἀνεωχθησαν αὐτω οἱ οὐρανοι, και ειδεν το πνευμα του Θεου καταβαινον ὡσει περιστεραν, και ἐρχομενον ἐπ’ αὐτον. και ιδου, φωνη ἐκ των οὐρανων, λεγουσα: οὗτος ἐστιν ο υἱος μου ο ἀγαπηστος, ἐν ᾧ εὐδοκησα.

Opdracht 11

Geef van de volgende participia: tijd, geslacht, naamval, getal:ev. of mv.

βαπτιθεις, καταβαινον, ἐρχομενον, λεγουσα

BIJBELS GRIEKS HERHALING 2

Opdracht 12

Geef van de volgende werkwoorden tijd en persoon

ἀναβη, ἀνεωχθησαν, ειδεν, εὐδοκησα

2.9 LEZEN (2)

Lees de volgende tekst: De eerste aankondiging van Jezus' lijden (Matt. 16:21)

Nieuwe woorden

δεικνυω = tonen, laten zien; δει αὐτον = hij moet ...; παθειν= aor.inf. van πασχω = lijden (zie tabel les 10); πρεσβυτερος= oudste, ouderling; ἀρχιερευς = hogepriester; ἀποκτανθηναι = aor.pss.inf.(onregelmatig) van ἀποκτεινω = doden; ἐγερθηναι = aor.pss. inf.(onregelmatig) van ἐγειρω = doen opstaan, opwekken, pss.: opstaan uit de dood; ἡ ἡμερα = de dag

Onthoud:

prs.	aor.	aor.pss
ἀποκτεινω	ἀπεκτεινα *	ἀπεκτανθην
ἐγειρω	ἠγειρα *	ἠγερθην

*Een aoristusvorm krijgt geen σ als de stam eindigt op μ, λ, ν, ρ (molenaar)!

Ἐπο τοτε ἠρξατο ὁ Ἰησους δεικνυειν τοις μαθηταις αὐτου ὅτι δει αὐτον ἀπελτειν εἰς Ἱεροσολυμα, και πολλα παθειν ἀπο των πρεσβυτερων και ἀρχιερων και γραμματεων, και ἀποκτανθηναι, και τη τριτη ἡμερα ἐγερθηναι.

Let op!

Voor beide teksten geldt: Lees deze teksten na een week nog eens door. Leer de woorden die u vergeten bent opnieuw.

Her. 2.10 woordkennis (schrijf over en vertaal)

Opdracht 12

βουλομαι
ὁ ἀμπελων
ἐκβαλλω
διψαω
παλιν

θεαομαι
μετα ταυτα
οὕτως
ὁ ἀδελφος
οὐδεις

BIJBELS GRIEKS HERHALING 2

ANTWOORDEN

Opdracht 1a Doe als in het voorbeeld.

1.	φωνε-ω	>	φωνω	= ik roep
2.	νικα-ετε	>	νικατε	= jullie overwinnen
3.	μισε-ει	>	μισει	= hij haat
4.	δηλο-ομεν	>	δηλουμεν	= duidelijk maken, tonen
5.	τιμα-εις	>	τιμας	= jij eert
6.	τελευτα-ει	>	τελευτα	= hij sterft
7.	ζητε-ετε	>	ζητειτε	= jullie zoeken
8.	νοσο-ομεν	>	νοσουμεν	= wij zijn ziek
9.	τιμα-ειν	>	τιμαν	= eren (inf.)
10.	σταυρο-ειν	>	σταυρουν	= kruisigen

1b. Probeer nu eens de volgende *imperfectum*-vormen te vertalen. .

1.	ἔφωνουμεν = wij riepen	5.	ἔμισει = hij haatte
2.	ἔτιμας = jij eerde	6.	ἔτιματε = jullie eerden
3.	ἐνοσουμεν = wij waren ziek	7.	ἐνικων = ik overwon, zij overwonnen
4.	ἠγαπωμεν = wij hadden lief	8.	ἔσταυρου = hij kruisigde

Opdracht 2

a. Geef van de volgende werkwoorden de gebiedende wijs *enkelvoud* en *meervoud*.

1.	νικαω	νικα	νικατε
2.	σταυροω	σταυρου	σταυρουτε
3.	φευγω	φευγε	φευγετε
4.	ζητεω	ζητει	ζητειτε

b. Geef van de volgende werkwoorden de gebiedende wijs (aor.) *ev.* en *mv.*

1.	θυω	θυσον	θυσατε
2.	βλεπω	βλεψον	βλεψατε

Opdracht 3

Vertaal:

γινονται	= zij worden	ἀποκρινομεθα	= wij antwoorden
βουλη	= jij wilt	ἀσπαζεται	= hij groet
ἐπορευου	= jij reisde	ἔδεχετο	= hij ontving
ἐρχομαι	= ik ga, kom	ἔθεωμην	= ik aanschouwde
ἦρχομην	= ik ging, kwam	ἐφοβουντο	= zij waren bang

BIJBELS GRIEKS HERHALING 2

Opdracht 4

Geef de gebiedende wijs *enkelvoud* en *meervoud* van **μαχομαι**
μαχου, μαχεσθε

Opdracht 5

Vertaal: **λυομαι** = ik maak voor mij los *of* ik word losgemaakt
ελυομεθα = wij maakten voor ons los *of* wij werden losgemaakt

In 8.1 maakte u kennis met de aoristus medium. U leerde dat de aoristus medium *nooit* een passieve betekenis heeft!

Opdracht 6 Vertaal. 4

ελυσαμεν = ik maakte voor mij los enz. en **ελυσαμεθα** = wij maakten .....

Opdracht 7 .

a. Geef alle vormen van het perfectum van **παυω** = doen stoppen.

Dus: **πεπαυκα, πεπαυκας, πεπαυκεν, πεπαυκαμεν, πεπαυκατε, πεπαυκασιν**

b. Geef alle vormen van het plusquam perfectum van **λυω** .

Dus: **ελελυκειν, ελελυκεις, ελελυκει, ελελυκειμεν, ελελυκειτε, ελελυκεισαν**

Opdracht 8 Vertaal.

πεμφοθηναι = gezonden (te) worden (inf)	λουθηναι = gewassen (te) worden (inf)
ευρεθησαν = zij werden gevonden	λυθητε = word losgemaakt! (mv.)
εποιηθην = ik werd gemaakt	ο λυθεις = wie losgemaakt wordt
εφυλαχθης = jij werd bewaakt	ωφθην = ik werd gezien
ηχθητε = jullie werden geleid	εγραφην = ik werd geschreven
κρυβητι = word verborgen! (ev.)	κρυβηναι = verborgen (te) worden (inf)

Opdracht 9 Vertaal.

λυσετε = jullie zullen losmaken	ο λυσων = wie zal los maken
λυσομεθα = wij zullen ons losmaken	απολυθησονται = zij zullen los gelaten worden
λυσεσθαι = losgemaakt te zullen worden	σταυρωσω = ik zal kruisigen
λυθησομαι = ik zal losgemaakt worden	
αγαπησω = ik zal liefhebben	
δωσεις = ik zal geven	
θησω = ik zal zetten	

BIJBELS GRIEKS HERHALING 2

Opdracht 10 Vertaal. (Alle geleerde tijden door elkaar!)

σταυροισ= jij kruisigt

ἐλυσαμεθα = wij maakten ons los

ἐλυσαν = zij maakten los enz.

ἀγαπαν = liefhebben (inf)

ἐποιηθησαν = zij werden gemaakt

ἀκουσουσιν = zij zullen horen

ἐπορευοντο = zij reisden

ὁ ἀγαπων = wie lief heeft

οἱ νικωντες= wie overwinnen

λυσασθε = maak je los! (mv.)

ἐρχεται = hij komt, hij gaat

λυσειν = te zullen losmaken (inf)

Opdracht 11

Geef van de volgende participia: tijd, geslacht, naamval, getal:ev.of mv.

βαπτιθεις= prt.aor.pss.mnl.nom.ev.

καταβαινον = prt.prs.onz.acc.ev.

ἐρχομενον = prt.prs.med.onz.acc.ev.

λεγουσα = prt.prs.vrl.nom.ev.

Opdracht 12

Geef van de volgende werkwoorden: tijd en persoon

ἀναβη = aor.3-e ps.ev. ἀνεωχθησαν = aor.pss. 3-e ps.mv. ειδεν = aor.3-e ps.ev.

εὐδοκησα = aor.1-e ps.ev.

Opdracht 13 Vertaal.

βουλομαι = willen

ὁ ἀμπελων = de wijngaard

ἐκβαλλω = uitwerpen

διψαω = dorst hebben

παλιν = weer

θεαομαι = beschouwen

μετα ταυτα = daarna

οὕτως = zo

ὁ ἀδελφος = de broer

οὐδεις = niemand